

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ATAKAN ENVER MISIRLI VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2018/15809)

Karar Tarihi: 7/9/2021

R.G. Tarih ve Sayı: 13/1/2022-31718

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Muammer TOPAL
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTEŞ
Raportör : Fatma Burcu NACAR YÜCE
Başvurucular : 1. Atakan Enver MISIRLI
2. Bahar ÖZKAN
3. İzzet Furkan YAZGAN
4. Semra MERİNÇ
Başvurucular Vekili : Av. Şule NAZLIOĞLU EROL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, işe iade talebiyle açılan davada gerekçeli kararın geç yazılması sebebiyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 7/6/2018 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Bir firmanın Ankara şubesinde çalışmakta iken şubenin kapatılması gerekçe gösterilerek başvuruçuların iş akitleri sonlandırılmıştır.

9. Bunun üzerine başvuruçular Ankara 11. İş Mahkemesinde (Mahkeme) 18/10/2016 tarihinde işe iade talebiyle ayrı ayrı dava açmıştır. Mahkeme 10/7/2017 tarihinde tüm başvuruçular yönünden davaların kabulüne ve başvuruçuların işe iadesine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca kısa kararlarında karar kesinleştikten sonra başvuruçuların işveren tarafından işe başlatılmaması hâlinde dört aylık ücret tutarında tazminata, boşta geçen süre için dört aya kadar ücretin ve diğer haklarının davalı işverenden tahsili ile başvuruçulara verilmesine karar vermiştir.

10. Başvuruçular geçen süreye rağmen Mahkeme tarafından gerekçeli kararların yazılmadığı iddiasıyla 7/6/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Mahkeme, gerekçeli kararları 20/9/2018 tarihinde yazmıştır.

12. Davalı işveren 13/7/2017 tarihinde süre tutum dilekçelerini vermiş, 10/10/2018 tarihinde ise gerekçeli istinaf dilekçelerini sunmuştur. Başvuruçular 31/10/2018 tarihinde istinaf cevap dilekçelerini Mahkemeye sunmuştur.

13. Davalı işverenin istinaf talepleri, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesinin (Bölge Adliye Mahkemesi) 11/12/2018 tarihli kararlarıyla reddedilmiştir.

14. Davalı işverenin temyiz talepleri, Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin (Daire) 7/3/2019 tarihli kararlarıyla reddedilmiş ve kararlar kesinleşmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

15. İlgili hukuk için bkz. *Hatice Akgül*, B. No: 2018/35900, 25/2/2021, §§ 14-19.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Anayasa Mahkemesinin 7/9/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvuruçuların İddiaları

17. Başvuruçular, Mahkeme tarafından 10/7/2017 tarihinde işe iade kararı verilmesine rağmen gerekçeli kararın bir yılı aşkın süredir yazılmaması nedeniyle kararların icra kabiliyeti kazanamadığını belirterek adil yargılanma hakkının ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

18. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

19. Anayasa'nın "Duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olması" kenar başlıklı 141. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir."

20. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucuların ileri sürdüğü şikâyetlerinin temelde ilk derece mahkemesinin karar gerekçesini geç yazması ve buna bağlı olarak kararın kesinleşmesinin gecikmesine ilişkin olduğu görüldüğünden başvuru sahiplerinin tüm iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkı yönünden incelenmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

21. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

22. Makul sürede yargılanma hakkının amacı, tarafların uzun süren yargılama faaliyeti nedeniyle maruz kalacakları maddi ve manevi baskı ile sıkıntılardan korunmasıdır. Hukuki uyuşmazlıkların çözüm sürecini uzatarak çoğu zaman elde edilecek hükmün yararını ortadan kaldıran bir yargılama, adaletin yerine getirilmesindeki etkililiğe ve güvenliğe zarar verecektir. Ancak makul sürede yargılanma hakkı bakımından uyuşmazlığa ilişkin yargılamanın kısa sürede sonuçlandırılması kadar hukuki uyuşmazlığın çözümünde gerekli özenin gösterilmesi de büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle yargılama süresinin makul olup olmadığının her bir başvuru açısından münferiden değerlendirilmesi gerekir (*Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 40).

23. Kanun koyucu; iş hukukunun çalışanı koruyucu niteliğini ve iş davalarının özelliklerini dikkate alarak genel mahkemelerin dışında özel bir iş yargılaması sistemi oluşturmuş ve iş davalarının konunun uzmanı mahkemelerce mümkün olduğunca hızlı, basit ve ucuz bir biçimde sonuçlandırılmasını amaçlamıştır. Özellikle işe iade davalarında yargılamanın uzaması her iki taraf için de hukuki belirsizliğin devamına sebep olduğundan bu davaların ivedilikle sonuçlandırılması ayrı bir öneme sahiptir. Bu durum iş sözleşmesi feshedilen fakat bir an önce eski işine dönme beklentisi taşıyan ve bu yüzden yeni bir işe başlamakta tereddüt eden işçi açısından önemli olduğu gibi sözleşmesini feshettiği işçi yerine yeni bir işçi istihdam ederek iş organizasyonunu tamamlamak isteyen işveren açısından da önemlidir. Dolayısıyla iş sözleşmesinin feshine ilişkin uyuşmazlıkların kısa sürede sonuçlandırılması hem çalışanın hem de işverenin yararına (Nesrin Kılıç, B. No: 2013/772, 7/11/2013, § 60).

24. Eldeki başvuruya ilişkin benzer olgu ve iddialar Anayasa Mahkemesince daha önce *Hatice Akgül* kararında ele alınmıştır. Söz konusu kararda; işe iade kararının icra kabiliyeti kazanabilmesi için kesinleşmesinin gerektiği, gerekçeli kararın geç yazılması hâlinde hükmün kesinleşmesinin gecikeceği ve lehine karar tesis edilenin mağdur olacağı ifade edilmiştir. Kararda; mahkeme hükmünün icra kabiliyetinin ancak kesinleşme ile söz konusu olabileceği dikkate alındığında kararın kesinleşmesinin en önemli aşamalarından

birinin gerekçeli kararın yazılması olduğu, bu yükümlülüğün ise derece mahkemeleri tarafından yerine getirilmesi gerektiği belirtilmiştir (*Hatice Akgül*, §§ 33-37).

25. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi; yargılama süresinin toplamda 2 yıl 5 ay olmakla birlikte ilk derece mahkemesinin kararı tefhiminden gerekçeli kararı yazmasına kadar geçen 1 yıl 3 ay 29 günlük sürenin makul olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığını, bu durumun tek başına yargılama süresinin uzamasına neden olduğunu belirterek makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

26. Somut başvuruda da başvuruçuların işe iade talebiyle açmış olduğu davanın sonuçlarından yararlanabilmesinin, başka bir deyişle kararın kesinleşmesinin en önemli aşamalarından biri gerekçeli kararın yazılması olup bu yükümlülük başvuruçunun talebine, tutumuna veya sorumluluğuna bağlı olmaksızın mahkemeye aittir.

27. Başvuruya konu olayda 18/10/2016 tarihinde açılan davaların 7/3/2019 tarihinde Dairenin onama kararlarıyla kesinleştiği yani yargılamaların üç dereceli yargılama sisteminde yaklaşık 2 yıl 5 ay sürdüğü anlaşılmıştır. Başvuruya konu davaların hukuki meselenin çözümündeki güçlük, maddi olayların karmaşıklığı, delillerin toplanmasında karşılaşılan engeller, taraf sayısı gibi ölçütler dikkate alındığında karmaşık olmaktan uzak olduğunu söylemek mümkündür. Bunun yanında yargılamalarda dört duruşma neticesinde davaların açılmasından 9 ay sonra kısa karar tefhim edilmiş ise de tefhim tarihinden gerekçeli kararların yazılmasına kadar 1 yıl 2 ay 10 günlük süre geçmiş olup bu durum tek başına yargılama sürecinin uzamasına neden olmuştur.

28. Bu açıklamalar çerçevesinde *Hatice Akgül* kararından ayrılmayı gerektiren bir durum olmadığı anlaşılan somut başvuruda yargılamanın uzamasına gerekçeli kararın geç yazılmasının sebep olduğu açıktır.

29. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

30. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. ...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçuyu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

31. Başvuruçular, ihlalin tespit edilmesini istemiş ve münferiden 50.000 TL manevi tazminata karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

32. İncelenen başvuruda Mahkemenin gerekçeli kararı geç yazması nedeniyle uzun süren yargılamada makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

33. İhlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurulara ayrı ayrı net 8.750 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

34. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvuruculara müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvuruculara net 8.750 TL manevi tazminatın AYRI AYRI ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 294,70 TL harç ve 3.600 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 3.894,70 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Ankara 11. İş Mahkemesine (E.2016/990; E.2016/991; E.2016/992; E.2016/993) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 7/9/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ